797/08

Den 2. juni 2008 blev i sag nr. 72.554:

xxxx xxxxx xxxxx xxxxxx
xxxxxxxxxx xxxx xxxxx
xxxx xxxxxxxxxx

mod

Forsikrings-Aktieselskabet Alka
Engelholm Alle 1
2630 Taastrup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Datteren af nu afdøde forsikrede, der var omfattet af en gruppelivsforsikring i Forsikring-Aktieselskabet Alka, klager ved sin advokat over, at hun i anledning af faderens død alene har fået udbetalt halvdelen af dødsfaldssummen.

Selskabet har til klageren, der var eneste tvangsarving efter afdøde, udbetalt halvdelen af forsikringssummen (boet var insolvent), jf. forsikringsaftalelovens § 104, stk. 2, samt arvelovens §§ 1 og 25. Selskabet har afvist at udbetale den anden halvdel til klageren med henvisning til, at det ikke har hjemmel hertil.

Det fremgår af sagen, at den oprindelige begunstigelsesklausul på forsikringen var "nærmeste pårørende". Ved begunstigelseserklæring af 13/11 1995 indsatte forsikrede ved navns nævnelse sin daværende samlever L.M.S. som begunstiget til at modtage dødsfaldssummen.

Forsikrede afgik ved døden den 12/5 2006, og dødsfaldet blev herefter anmeldt til det indklagede selskab.

Ved skrivelse af 20/6 2006 til selskabet gjorde forsikredes halvbroder på klagerens vegne indsigelse mod begunstigelsen af L.M.S.

I skrivelse af 25/8 2006 fra klagerens advokat til begunstigede L.M.S. hedder det:

> "B.H. [forsikrede] døde den 12. maj 2006.
>
> B.H. har indsat dig som begunstiget i en livsforsikring dengang l levede sammen. Jeg har fået at vide at l levede sammen ca. 1 ½ år midt i 1990'erne. B.H. har efterfølgende levet sammen med flere andre.
>
> Selvom du stadig var indsat som begunstiget da B.H. døde har du alligevel ikke ret til forsikringen. Det skyldes at samlivet mellem jer var ophævet da B.H. døde og det er fast antaget i retspraksis at samlevers ret til at få udbetalt en forsikring efter afdøde dermed er bortfaldet.
>
> Jeg kan for eksempel henvise til en højesteretsdom afsagt den 22/8-2002. Den kan læses i Forsikrings- og Erstatningsretlig Domssamling for 2002 side 33.
>
> Dette svarer til at hvis en ægtefælle har indsat den anden ægtefælle som arving i sit testamente bortfalder arveretten, når parterne bliver separeret også selvom testamentet ikke bliver ophævet. Det står direkte i arvelovens § 49.
>
> Jeg vil derfor anbefale dig at du underskriver vedlagte kopi af dette brev som din bekræftelse på at du frafalder krav på at få udbetalt forsikring fra Alka Gruppelivsforsikring …, tegnet af B.H. ... Det kan ske ved at du underskriver vedlagte kopi af dette brev og sender kopien tilbage til mig i vedlagte frankerede svarkuvert.
>
> Jeg vil gerne have din bekræftelse inden 14 dage.
>
> I modsat fald vil C.B. [forsikredes datter] selvfølgelig fortsætte sagen gennem Retten med deraf følgende omkostninger for dig."

Af den herefter af L.M.S. til advokaten fremsendte skrivelse fremgår:

> "Jeg boede sammen med B.H. fra juli 1994 - juli 2000. Det er nemt at checke på folkereg. I dette tidsrum har jeg forsørget C.B.s arbejdsløse far med både kost og medicin og lånt ham 53.000 kr. til terminerne, så jeg synes, hun burde skamme sig. Det var i øvrigt et nobelt træk ikke at skrive hvilket beløb, man fraskriver sig, men det er måske det, man kalder god advokatskik, at true syge mennesker til at skrive under uden at de ved noget? Det er ikke kun B.H., der er død, det er anstændigheden åbenbart også, men jeg lader mig så true.'
>
> Jeg måtte stoppe på arb.markedet på grund af B.H.s stofmisbrug + drikkeri, så jeg kan få fri proces med min lave indkomst (114.000), men det 'glemte' du måske at fortælle? Skam jer, begge to."

Vedlagt skrivelse af 29/9 2006 til selskabet fremsendte klagerens advokat kopi af sin skrivelse af 25/8 2006 til L.M.S. samt kopi af svarskrivelsen.

Af selskabets skrivelse af 16/10 2006 til klagerens advokat fremgår:

"I Deres brev til L.M.S. fastslår De, at da samlivet mellem afdøde og L.M.S. er ophørt, er den begunstigedes ret til udbetalingen bortfaldet. Af vedlagte kopi af begunstigelseserklæringen fremgår det, at L.M.S. ikke er indsat som begunstiget i sin egenskab af samlever, men alene ved navns nævnelse. Dette forhold gør, at begunstigelseserklæringen ikke er bortfaldet, selv om samlivet er ophørt.

Da vi derfor mener at L.M.S. ikke har fået korrekte oplysninger i Deres brev af 25. august 2006, samt at L.M.S.s brev til Dem ikke indeholder et klart ønske om afkald, beder vi Dem venligst på ny kontakte L.M.S. med de korrekte oplysninger, samt med henblik på, om hun ønsker at give afkald på forsikringen eller ej.

Såfremt L.M.S. giver afkald på udbetaling fra forsikringen, tilfalder udbetalingen dødsboet efter B.H.

Ønsker L.M.S. ikke at give afkald på udbetaling af forsikringen, skal vi venligst bede Dem sende kopi af boopgørelsen til beregning af tvangsarven, såfremt dette gøres gældende. Skal der derimod indledes en retssag, ønskes dette hurtigst muligt oplyst.

Til Deres orientering kan vi oplyse, at forsikringssummen udgør 91.890,00 kr.

Af referat af afsluttende bomøde afholdt den 9/3 2007 fremgår bl.a., at det - efter en gennemgang af litteratur og praksis på området - er bobestyrerens opfattelse, at forsikringssummen tilfalder klageren uden om boet ved tilsidesættelse af begunstigelsen, såfremt udgangsbegunstigelsen har været ”nærmeste pårørende”.

Efterfølgende udbetalte selskabet halvdelen af forsikringssummen til klageren, hvilket hun modtog meddelelse om ved skrivelse af 7/5 2007. Den anden halvdel lod selskabet deponere med henblik på udbetaling til ”rette fordringshaver”.

Klageren var utilfreds med afgørelsen, hvorfor sagen herefter blev indbragt for Ankenævnet for Forsikring.

Klagerens advokat har i klageskrivelse af 20/9 2007 bl.a. anført:

"Alka har i medfør af FAL § 104, stk. 2 udbetalt halvdelen af forsikringssummen til min klient. …

Striden drejer sig om, hvorvidt den anden halvdel af forsikringssummen skal tilfalde L.M.S., afdødes dødsbo eller datteren C.B.

Da samlivet med L.M.S. jo for længst var ophævet på tidspunktet for afdødes død, er begunstigelsen bortfaldet - også selv om der er sket begunstigelse ved navns nævnelse. Der henvises bla. til Karnov, note 187 til FAL § 105, stk. 2, …

Jeg har ved brev af 25.08.2006 anmodet L.M.S. om at give afkald på forsikringssummen, idet jeg har forklaret, at begunstigelsen under alle omstændigheder er bortfaldet. Jeg vedlægger kopi af brevet, hvor L.M.S., med sin underskrift, som jeg har bedt om, har frafaldet kravet på forsikringen.
…
Med henvisning til ovennævnte - meget klare juridiske praksis - mener jeg ikke der kan være tvivl om, at begunstigelsen af L.M.S. er bortfaldet.

Spørgsmålet er derfor, hvorvidt bortfaldet af begunstigelsen medfører, at forsikringssummen tilfalder boet efter FAL § 104 eller afdødes datter som 'nærmeste pårørende'.

Ifølge den juridiske litteratur, vil en forsikringssum tilfalde afdødes nærmeste pårørende, hvis udgangsbegunstigelsen har været nærmeste pårørende. Den 'nærmeste pårørende', der altså fra starten har været begunstiget, så at sige genindtager begunstigelsen ved bortfaldet af den senere foretagne begunstigelse. Jeg vedlægger kopi af uddrag fra Arveretten af Jørgen Nørgaard, 3. udgave, 1998, hvor dette fremgår.

Da udgangsbegunstigelsen jo netop var 'nærmeste pårørende', mener jeg derfor ikke der kan være tvivl om, at den anden halvdel af forsikringssummen skal udbetales til afdødes datter. Et synspunkt som bobestyreren i afdødes bo i øvrigt også deler."

Heroverfor har selskabet i skrivelse af 24/10 2007 til nævnet bl.a. anført:

"Alka Forsikring modtog den 2. oktober 2006 kopi af advokat U.U.s brev til den begunstigede samt begunstigede svar på dette. …

Selskabet fandt imidlertid ikke, at svaret fra begunstigede opfyldte kravene til et afkald, idet afkaldet gjorde indtryk af at være fremkaldt under vildfarelse og ej heller var eentydigt i sin form, hvorfor selskabet har frigjort sig ved deponering af den resterende halvdel af dødsfaldssummen indtil det er afgjort, hvem den skal tilfælde.

Selskabet stiller sig fuldstændigt neutralt til hvem der skal modtage summen, men selskabet må have gyldig hjemmel til at foretage udbetalingen.

Arvelovens § 49 finder som hovedregel ikke anvendelse på begunstigelsesinstituttet. Der er hverken i betænkningen 291/1961 eller til Arvelovskommissionens lovudkast fremsat tilkendegivelser der giver støtte for en analogislutning, selvom nyere juridisk litteratur og domspraksis i stigende grad synes at basere afgørelser på en analogi af Arvelovens § 49.

Der er efter selskabets opfattelse imidlertid tale om konkrete afgørelser fra sag til sag, som ikke giver selskabet hjemmel til - ex officio eller på anmodning - at træffe afgørelse af, om der foreligger bristede forudsætninger eller ej og tvisten må således afgøres ved civilt søgsmål mellem parterne (alternativt et gyldigt afkald på forsikringssummen).

Indsættelse af begunstigelse på en livsforsikring er reguleret af Forsikringsaftaleloven og det fremgår af § 102, at forsikringstager såvel ved forsikringens tegning som senere kan indsætte begunstiget. Formkravene i § 103 er imidlertid ufravigelig og en indsættelse eller tilbagekaldelse skal for at være gyldig ske skriftligt eller optages i eller påtegnes policen. § 103 antages udtømmende at gøre op med formkravene, og når selskabet ikke har modtaget anden skriftlig meddelelse fra forsikringstager er selskabet som hovedregel forpligtet til at udbetale forsikringssummen direkte og straks til den begunstigede.

Forsikringstager er den nærmeste til at sikre sig, at eventuelle ønsker og ændringer, i forhold til det han har meddelt selskabet, bliver realiseret og formodningen, for at en begunstigelse på en forsikring således er overensstemmende med sikredes ønske, er således stærk og bristede forudsætninger anses ikke at foreligge blot der er tale om ændrede familieforhold.

Ofte er det afdødes ønske at bibeholde en foretagen begunstigelse af tidligere ægtefælle eller samlever, og grundlaget for eventuel opretholdelse kan være mangeartede og behøver ikke forudsætte samliv eller ægteskab.

Af begunstigedes 'afkald' fremgår det tydeligt, at afdøde i den aktuelle sag kan have overvejet sådanne hensyn.

Afgørelsen af om afkaldet er gyldigt eller der i øvrigt foreligger bristede forudsætninger for så vidt angår den af afdøde foretagne begunstigelse kan ikke gyldigt foretages af selskabet men henhører under Skifterettens kompetence jfr. Dødsboskiftelovens § 89.

Vi er af den opfattelse, at retspraksis ikke entydigt giver retningslinier for afgørelsen, da to domme på området - U 1998.169Ø og FED 2002.033 - kommer til hver sit resultat og desuden er meget konkret begrundede. For så vidt angår FED 2002.033 tillagde retten vidneforklaringerne om baggrunden for begunstigelsen afgørende vægt - en vurdering forsikringsselskabet ikke har hjemmel til at foretage.

I dommen FED 2002.022 ansås ikke at foreligge bristede forudsætninger (analogi til Arvelovens § 49) trods det, at afdøde efterfølgende havde indgået ægteskab med en anden kvinde.

Såfremt begunstigelsen af L.M.S. er bortfaldet (enten ved bristede forudsætninger eller ved afkald) vil den deponerede halvdel af summen ifølge Forsikringsaftalelovens § 104 stk. 1 samt UFR 1998.169ØL indgå i afdødes bo til fordeling mellem de legale arvinger. Jeg skal henvise til diskussionen side 106 - 107 i 'Begunstigelsesinstituttet' af C. C. Munksgaard fra 2002.

Dommen FED 2002.033 kommer til det resultat, at ved bortfald af begunstigelsen genindtræder den forrige begunstigelse (nærmeste pårørende) og summen skal udbetales til afdødes nærmeste pårørende udenom boet.

Da også denne afgørelse bygger på helt konkrete omstændigheder i den pådømte sag finder Alka Forsikring ikke selskabet kan træffe en sådan afgørelse uden lovhjemmel og også denne afgørelse henhører efter vores opfattelse under Skifterettens kompetence i henhold til Dødsboskiftelovens § 89.

Som tidligere nævnt forholder Alka Forsikring sig fuldstændig neutralt til hvem der skal modtage den resterende halvdel af dødsfaldssummen og selskabet har frigjort sig ved deponering. Vi må således henvise klager til at forlægge sagen for Skifteretten i henhold til Dødsboskiftelovens § 89, da selskabet ikke har hjemmel til at afgøre de to problemstillinger i aktuelle sag.

Afslutningsvis skal vi bemærke, at én af ovennævnte problemstillinger vil bortfalde med ikrafttrædelsen den 1. januar 2008 af ændringerne i Forsikringsaftaleloven, hvorefter nærmeste pårørende automatisk vil være berettiget såfremt en foretagen begunstigelse bortfal-

der uanset årsagen til bortfaldet (hvilket bekræfter at dette ikke er tilfældet i henhold til den nugældende lov)."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet ikke grundlag for at kritisere selskabets afgørelse. Nævnet finder således ikke at kunne kritisere, at selskabet har deponeret resten af forsikringssummen som sket.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand